

Nr 40

Utlåtande i anledning av § 27 i riksdagens revisorers berättelse över den år 1965 av dem verkställda granskningen av statsverket.

Under finansdepartementet, § 27, har revisorerna till behandling upptagit frågan om tillämpningen av den s. k. MTM-metoden inom statlig verksamhet. Revisorerna föreslår att åtgärder utan dröjsmål vidtages för att åstadkomma en fast och organiserad samverkan mellan myndigheterna i syfte att lösa de problem som sammanhänger med MTM-systemets tillämpning (Del I, s. 212—223).

Utlåtanden har avgivits av *arméförvaltningen, marinförvaltningen, flygförvaltningen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, poststyrelsen, telestyrelsen, järnvägsstyrelsen, statskontoret, riksrevisionsverket och statsverkens arbetsstudieråd* (Del II, s. 135—148).

Utskottet

I förevarande avsnitt (§ 27) av den av 1965 års riksdagsrevisorer avgivna berättelsen behandlas frågan om den förhållandevis nya s. k. MTM-metodens tillämpning inom statlig verksamhet. MTM (Methods Time Measurement = metodtidmätning) är ett system för mätning av operationstid i ett fritt manuellt arbete och innebär bl. a. att operationen analyseras ner till sina icke längre delbara rörelser, s. k. grundrörelser. Med MTM kan man med stor säkerhet fastställa nettoarbetstiden på sådana manuella operationer, där tiden att utföra operationen inte påverkas av processen själv — alltså där operationen inte är tvångsstyrd. Man kan följaktligen fastställa den objektivt riktiga tiden för ett visst arbete. Tillämpad på ackordsättning anses den onödiggöra arbetsstudiernas tidtagning och prestationsbedömning på subjektiv grund.

MTM-metoden har hittills kommit till användning framför allt inom den enskilda industrien men har under senare år vunnit visst insteg även inom statlig företagsamhet.

Av det material revisorerna införskaffat från ett antal statliga verk till belysning av olika med MTM-systemets användning sammanhängande frågor framgår att metoden allmänt bedömes såsom värdefull. Den anses således medföra stora fördelar inte endast som medel att skapa ett rättvist ackordsystem utan även, och icke minst, för rationaliseringsarbetet.

Den analys av olika faktorer som MTM innebär kan nämligen leda fram till arbetsbesparande metoder och bättre verktyg m. m. Det har även visat sig att MTM kan vara av betydelse för åstadkommande av de statistiska datasamlingar som läggs till grund för investeringsplanläggning och lönsamhetsberäkningar.

Revisorerna uttalar för egen del att MTM-systemet lett till en mycket betydande ökning av produktionsresultaten — till gagn för såväl staten- arbetsgivaren som för arbetstagarna. Revisorerna framhåller emellertid jämväl att avsevärda kostnader är förbundna med metodens införande. Även om de stora investeringarna får anses motiverade med hänsyn till uppnådda resultat anser revisorerna angeläget att skärpt uppmärksamhet ägnas frågan om möjligheterna att i fortsättningen begränsa dessa kostnader. Revisorerna finner det otillfredsställande att någon fast och organiserad samverkan icke förekommer myndigheterna emellan för lösning av de invecklade tekniska och ekonomiska problem som sammanhänger med MTM-systemets användning och anser att åtgärder bör vidtagas för att avhjälpa denna brist.

Utskottet vill för sin del framhålla att den i allt väsentligt samstämmiga uppfattning om MTM:s lämplighet som kommit till uttryck i det av revisorerna införskaffade materialet och som även framförts vid remissbehandlingen av ärendet tyder på att frågan om en vidgad användning av metoden inom statlig verksamhet förtjänar stor uppmärksamhet. Uppenbart är emellertid att de med metoden förenade kostnaderna är av en sådan storlek att alla möjligheter att nedbringa dem måste tillvaratagas. Utskottet finner inte minst anmärkningsvärt att, som framgår av uppgifter i remissvaren, fall förekommit, då konsultarvoden måst utbetalas upprepade gånger för en och samma arbetsprestation. Det synes vidare utskottet som om en viss försiktighet när det gäller att föra in metoden i ytterligare företag bör föranledas av att den icke torde vara lämpad för all slags verksamhet och att självfallet viss ovisshet kan råda om icke nya metoder kan framkomma inom överskådlig tid. Utskottet, som förutsätter att användning av MTM endast ifrågasättes där överenskommelse härom kunnat nås mellan arbetsgivare och arbetstagare, vill allmänt understryka vikten av att förutsättningarna för metodens lämplighet blir ingående prövade från fall till fall.

Utskottet finner mot bakgrunden av ovan anförda omständigheter angeläget att det av revisorerna påtalade behovet av fastare samverkan mellan myndigheterna för lösande av de med användningen av MTM sammanhängande problemen ges stort beaktande. Viss samverkan i dessa frågor förekommer f. n. dels mellan enskilda verk och dels genom särskilda, för flera verk gemensamma organ. Utskottet finner emellertid i likhet med revisorerna önskvärt, att åtgärder vidtages för att åstadkomma ett effektivare samarbete på bredaste möjliga bas.

Utskottet anser sig icke kunna taga ställning till spørsmålet huruvida

det för detta syfte mest ändamålsenliga är att ett särskilt samarbetsorgan inrättas eller om behovet bör tillgodoses på annat sätt. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare pröva denna fråga.

Utskottet hemställer,

att riksdagen i anledning av § 27 i riksdagens revisorers berättelse i skrivelse till Kungl. Maj:t giver till känna vad utskottet ovan anför.

Stockholm den 3 maj 1966

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

HARALD J. SKOGLÖSA

Närvarande:

från första kammaren: herrar Möller, Sörlin*, Hellebladh, Oscar Carlsson, Hübinette, Yngve Persson*, Axel Kristiansson*, Helge Karlsson, Kilsmo*, Sörenson*;

från andra kammaren: herr Skoglösa, fru Jäderberg, herrar Hamrin i Kalmar, Lundmark*, Haglund, Rimås, Larsson i Borrby*, Nilsson i Bästekille, Svanberg*, Nilsson i Agnäs, fru Ekroth*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.